

Ουκρανία, Ιράν, Συρία... Όταν μιλάς για ταξικό πόλεμο καταγγέλεσαι για έλλειψη ρεαλισμού. Οι ρεαλιστές ελπίζουν στον σοβαρό καπιταλισμό και την αστική του δημοκρατία. Τι ειρωνία.

Αν ένα ολοκληρωτικό καθεστώς περιγράφεται από την άσκηση κοινωνικού ελέγχου από μία αδιαμφισβήτητη κεντρική εξουσία που χωρίζει τους πάντες σε εσωτερικούς ή εξωτερικούς κινδύνους και σε υπηκόους, αυτό συνεπάγεται την επικράτηση μίας αντίστοιχης ιδεολογίας. Οι μηχανισμοί πειθάρχησης, επικοινωνιακοί, νομικοί και φυσικοί, εμφανίζονται ως το βίαιο προνόμιο μιας τυραννικής ολιγαρχίας που τρομοκρατεί και εξοντώνει τον οποιοδήποτε δεν συμμορφώνεται με κάποιους κατασκευασμένους κανόνες που παρουσιάζονται ως φυσικοί, είτε αναφέρονται στην ανωτερότητα της φυλής, είτε στην «πιο μοντέρνα» ανωτερότητα ενός κοινωνικοοικονομικού μοντέλου. Όμως γιατί εμφανίζονται αυτά τα καθεστώτα; Αν υποστηρίζαμε πως είναι φυσική ροπή της ανθρωπότητας να στρέφεται σε κάποια αυτοκαταστροφική πίστη, τότε μάλλον υποπίπτουμε στην ίδια μεταφυσική που καταγγέλλουν οι προοδευτικές δυνάμεις στον φονταμενταλισμό.

Ένα σημείο που χαρακτήριζε την συγκυρία που συνόδευε τη γένεση τέτοιων φαινομένων ήταν ιστορικά η ανάγκη επιβολής μιας βεβιασμένης αναδιαμόρφωσης της οικονομίας, κάτι που σημαίνει πως τα φονταμενταλιστικά καθεστώτα χρησιμοποιήθηκαν για να επιτευχθεί βίαια μία πολιτική ενοποίηση και ταυτόχρονα μια αντίστοιχη οικονομική μεταρρύθμιση, που όσο βεβιασμένη τόσο και στρατιωτικά ελεγχόμενη έπρεπε να είναι. Η στρατιωτικοποίηση με τον εθνικοπατριωτικό παροξυσμό που αναπόφευκτα συνοδεύεται εμφανίζεται ως απάντηση σε ορατούς ή αόρατους ανελέητους εχθρούς, για να συνδέσει πάντα στο τέλος την τύχη του κράτους και μοιραία της οικονομίας με ανελέητες κεντρικές πολιτικές αποφάσεις. Η στρατιωτικοποίηση δεν διογκώνεται ως τομέας κοινωνικής οργάνωσης, αλλά γίνεται η κοινωνική οργάνωση, η οργάνωση της εργασίας, η παραγωγική δομή.

Την εποχή της γένεσης αυτών των οικονομιών, στη Δύση η κρίση και η εξαθλίωση των εργατών, οδήγησε στο κεϋνσιανό μοντέλο που τόσο μνημονεύουν οι ανιστόρητοι νοσταλγοί του κοινωνικού κράτους. Ο καπιταλισμός αντιμετώπιζε ξανά το βασικό του πρόβλημα: η εντατικοποιημένη παραγωγή εμπορευμάτων και η αδυναμία των εργαζομένων να τα καταναλώσουν έδειχνε τον φαύλο κύκλο της αγοράς. Θα έπρεπε λοιπόν οι εργαζόμενοι να επανασχεδιοποιηθούν κεντρικά και ως καταναλωτές. Η υγεία, η παιδεία, η διασκέδαση κ.λπ. ρυθμίζονται κεντρικά και ο εργαζόμενος αναδιαμορφώνεται ως καταναλωτής. Ακόμα και ο ελεύθερος χρόνος του κατακερματίζεται και οργανώνεται σε καταναλωτικές δραστηριότητες.

Τίποτα δεν έχει διαφθείρει την γερμανική εργατική τάξη σε τόσο μεγάλο βαθμό, όσο η άποψη πως αυτή πλέει με το ρεύμα. Αντιμετώπισε τις τεχνικές εξελίξεις ως την κοίτη του ρεύματος, μέσα στο οποίο θεωρήθηκε ότι κολυμπούσε. Από κει ήταν μόλις ένα βήμα η αυταπάτη πως η εργασία στο εργοστάσιο, που υποτίθεται ότι έτεινε να εξελισσεται τεχνολογικά, αντιπροσωπεύει ένα πολιτικό κατόρθωμα.

Walter Benjamin, Θέσεις για τη φιλοσοφία της ιστορίας

Είχε βρεθεί λοιπόν ο τρόπος ανένας αναπαραγωγής του καπιταλισμού; Μάλλον όχι, γιατί όλοι ξεχνάμε μια μη επουσιώδη πτυχή. Η αυτοματοποίηση της παραγωγής, που δυνητικά σε μία κοινωνία ίσων θα έφερνε

αύξηση του ελεύθερου χρόνου, στον καπιταλισμό σήμαινε αύξηση της παρασιτικής διόγκωσης της κερδοφορίας των επιχειρήσεων εις βάρος ενός μεγάλου τμήματος της εργατικής τάξης, που πλέον αποκλειόταν από κάθε τμήμα του καταναλωτικού παραδείσου, χωρίς να έχει άλλη διέξοδο επιβίωσης αφού τα πάντα (σίτιση, στέγαση κ.λπ.) βρίσκονταν υπό κεντρικό έλεγχο. Και πώς δικαιολογήθηκε αυτό; Το κομμάτι αυτό ήταν τεμπέληδες, εγκληματίες, κατώτεροι, ανήθικοι κ.ο.κ. Η γυναίκα του μεσαίωνα, ο νέγρος της αποικιοκρατίας, ο εβραίος του ναζισμού και όλα τα συναφή παραδείγματα σύγχρονης σκλαβιάς δείχνουν πως ένα διόλου ευκαταφρόνητο τμήμα εργατικού δυναμικού στον καπιταλισμό όχι απλώς πρέπει να ενσωματώνεται στον καταμερισμό εργασίας με όρους όσο πιο δυσχερείς για αυτόν, αλλά πάντα περισσεύει: είναι ο εφεδρικός στρατός των ανέργων, είναι το κοινωνικό περιθώριο, είναι όλο εκείνο το κοινωνικό σώμα που επειδή οι μηχανισμοί προπαγάνδας που εξυμνούν την καταναλωτική ευημερία δεν γίνεται να αγνοούν για πάντα, πρέπει να εξοντωθεί.

Η ύφεση της δεκαετίας του '30, όπως κάθε κρίση που έχει ζήσει ο καπιταλισμός ως τώρα, ήταν το υπόβαθρο μιας μεγάλης ιδεολογικής μάχης, μιας μάχης που χάθηκε. Η αριστερά των σταδίων, της ευθύνης και του πραγματισμού, αγκάλιασε τόσο ζεστά την ιδέα της ωρίμασης των συνθηκών και την εξορία της επαναστατικής δυνατότητας σε ένα επέκεινα που δεν θα 'ρθει ποτέ, αγάπησε τόσο πολύ το κράτος πρόνοιας, έτσι ώστε είδε τον ολοκληρωτισμό, την εξόντωση των ανθρώπων λόγω μη συμμόρφωσης, τον πλήρη κεντρικό έλεγχο σε κάθε τμήμα της κοινωνικής ζωής, μόνο στον ανατολικό φονταμενταλισμό. Έβλεπε πια μόνο μέσα από τα μάτια της κυρίαρχης τάξης. Όμως, η ανάγκη αποκλεισμού και ολοκληρωτικής εξόντωσης μεγάλου κομματιού του πληθυσμού έπρεπε να υλοποιηθεί και υλοποιήθηκε με πολλούς τρόπους. Οι δυτικές δημοκρατίες δεν χρειάστηκε σαφώς να επιλέξουν τον δρόμο των μαζικών εκκαθαρίσεων του ναζισμού, αφού ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος τους χάρισαν ως θείο δώρο τη μείωση του εργατικού δυναμικού και μάλιστα χωρίς πολιτικό κόστος, αφού οι εργατικές δυνάμεις σε μεγάλο βαθμό έσπευσαν να συμμετέχουν στον πόλεμο εθελόδουλα για την ασφάλεια του έθνους και όχι της τάξης τους.

Οι ΗΠΑ ήταν το πρώτο κράτος που προέβη σε όλες αυτές τις μεταρρυθμίσεις με τρόπο αριστοτεχνικό, εγκαθίδρυσε κεντρικό έλεγχο στην κοινωνική ζωή με τη μορφή κράτους πρόνοιας και προέβαλε καθολικά καταναλωτικά πρότυπα με τη μορφή της ελευθερίας των ΜΜΕ. Ωστόσο, έκανε κάτι ακόμα πιο διαβολικά ιδιοφυές: Έθρεψε τα φονταμενταλιστικά καθεστώτα της Ανατολής δημιουργώντας εμπόλεμες ζώνες μακριά από το έδαφός της. Δημιούργησε τεράστια εργοστάσια που κάλυπταν ολόκληρες χώρες που οι εργάτες δουλεύουν με στρατιωτική οργάνωση. Ο καπιταλισμός αυτοαναπαράγόταν με νεκρούς αλλού στη γη, με καταστροφή άλλων χωρών, με ειδικές οικονομικές ζώνες σε άλλες ηπείρους. Ο πόλεμος, λοιπόν, είχε μετακομίσει μακριά, εκεί που οι άνθρωποι είναι κατώτεροι του αδαμάντινου δυτικού πολιτισμού της καταναλωτικής αποχαύνωσης. Στο εσωτερικό των δυτικών κρατών, τα καθεστώτα αυτά θα λειτουργούσαν ως φόβητρο για τη μη διατάραξη της εσωτερικής συνοχής και για να μπει ταφόπλακα μια και καλή στην πάλη των τάξεων, για να συνεργασθούν οι έχοντες και οι μη έχοντες για την εθνική ανάπτυξη.

Τη δεκαετία τού 1970 φάνηκε για πρώτη φορά το μέγεθος της καταστροφής του μοντέλου ανάπτυξης που ακολουθούσαν όλες οι προηγμένες βιομηχανικές χώρες. Την ίδια περίπου εποχή σημειώνεται η απαρχή της επέλασης του νεοφιλελεύθερου δόγματος. Ο νεοφιλελευθερισμός ως οικονομικό δόγμα ήρθε χέρι χέρι με τη νέας γενιάς αυτοματοποίηση της παραγωγής που για μια ακόμα φορά σε ένα εκμεταλλευτικό σύστημα δεν σήμαινε τη μείωση του χρόνου εργασίας αλλά τον αποκλεισμό περισσότερων από την κοινωνία. Η εκτίμηση που οδήγησε στην έκφραση «κοινωνία των 2/3» ήταν ότι η αύξηση της παραγωγικότητας θα αντιστάθμιζε και με το παραπάνω τη μείωση της καταναλωτικής δύναμης μέσω του αποκλεισμού ενός διόλου ευκαταφρόνητου τμήματος της κοινωνίας, που υπολογιζόταν στο 1/3. Όμως, η «κοινωνία των δύο τρίτων» αποδείχθηκε διαδικασία και όχι στατική κατάσταση (τα 2/3 έγιναν τα 2/3 των 2/3 κ.ο.κ.). Ο συνεχής αυτός αποκλεισμός, η συνεχής εξόντωση εργατικού δυναμικού, ακριβώς όπως και στον φονταμενταλισμό, δικαιολογήθηκε με μία μεταφυσική πίστη: ο καπιταλισμός είναι το μόνο δυνατό

σύστημα, ο ανταγωνισμός για την επικράτηση του ισχυρότερου είναι η μόνη κινητήρια δύναμη της προόδου, είναι λογικό και θεμιτό να επιβιώσουν μόνο οι άξιοι, γιατί η αγορά είναι παντοδύναμη.

Εύκολα καταλαβαίνει κανείς ότι αυτός ο διαρκής κοινωνικός πόλεμος εξυπηρετεί τον ίδιο σκοπό με τους συντηρούμενους σύγχρονους επεκτατικούς πολέμους. Μετά την πτώση της ΕΣΣΔ, οι πολεμικές δαπάνες της Δύσης όχι μόνο δεν μειώθηκαν, αλλά έγιναν ο κύριος τομέας οικονομικής ανάπτυξης. Συνοψίζοντας, ο δυτικός καπιταλισμός αγκαλιάζει όλα τα χαρακτηριστικά τού φονταμενταλισμού: μεταφυσική πίστη σε μια παντοδύναμη αρχή, ταύτιση τού κράτους με το μεγάλο κεφάλαιο, άρση των δημοκρατικών διαμεσολαβήσεων στο όνομα καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης ενάντια σε εσωτερικούς ή/και εξωτερικούς εχθρούς, άνευ όρων πειθάρχηση το καθεστώσ όπου είναι αναγκαίο, κοινωνικός αποκλεισμός.

«Και η καθημερινή ζωή ανάμεσα στη Δύση και την Ανατολή δηλαδή δεν διαφέρει;», θα πούνε πολλοί. «Άλλη η θέση της γυναίκας στην Νέα Υόρκη και άλλη στη Βαγδάτη». Σωστά. Γιατί το θέμα δεν είναι ταξικό. Για μια γυναίκα στα γκέτο υπάρχει λόγος να κακοποιείται, ενώ στη Βαγδάτη όχι. Για τις γυναίκες στην αγωνιζόμενη Χαλκιδική υπάρχει λόγος να εφορμά στα σπίτια τους η αστυνομία και να τις υποβάλλει σε κολποσκόπηση, ενώ στις χώρες της Αφρικής είναι αποτρόπαιο δείγμα έλλειψης πολιτισμού. Το κράτος δέρνει τις καθαρίστριες του Υπουργείου Οικονομικών για να διαφυλλάξει την δημοκρατία, όχι όπως στην Ινδία που δέρνουν τις γυναίκες επειδή είναι βάρβαροι.

ΥΓ 1: Το μουσείο της Βαγδάτης, αυτό το στολίδι που φυλούσε πολιτιστικούς θησαυρούς αρχαίων χρόνων από το χωνευτήρι λαών της Ανατολής, δεν λεηλατήθηκε από τους βάρβαρους, αλλά από τους πολιτισμένους Δυτικούς κατά την εισβολή του 2003.

ΥΓ 2: Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές παρακολουθώ στις ειδήσεις του Μέγκα το πλήθος λαού που έσπευσε στο αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος για να αποθεώσει τον κώλο της Lady Gaga. Ευτυχώς που δεν γεννηθήκαμε σε θεοκρατικό καθεστώς.

Άννα Β.

Πηγή:2467kollontai